

4. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarına Bazı Değişkenlerin Etkileri

Tahir GÜR¹, Tuncay DİLCİ², Hasan ŞENER³, Tutku Yıldırım⁴

Özet

Bu araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının, bazı değişkenlere göre nasıl etkilendiği incelenmiştir. Bu bağlamda anne-baba eğitim durumları ve öğrenci cinsiyetlerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına etkileri incelenmiştir. Araştırmanın verileri, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Sivas il merkezindeki okullarda eğitim alan 192 4. sınıf öğrencisi ve bu okullarda çalışan 20 sınıf öğretmeninden tutum ölçeği ve açık uçlu sorularla toplanmıştır. Söz konusu çalışma için öğrencilere uygulanan Türkçe dersine yönelik Tutum Ölçeği ve öğretmenlere sorulan açık uçlu iki görüşme sorusu ile veriler elde edilmiştir. Öğretmenlere göre öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu; tutum ortalamalarının cinsiyet değişkeninde kızlar lehine farklılaştığı; ancak öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeylerinin Türkçe dersi tutumuna çok büyük bir etkisinin olmadığı yönündeki görüşleri bulgulara yansımıştır. Bu doğrultuda, kız öğrenciler lehine yüksek çıkan Türkçe dersi tutumlarını erkek öğrenciler lehine iyileştirmek için gerekli çalışmalar yapılması; anne eğitim durumunun daha üst kademelere çıkarılması; genellikle lise eğitim düzeyinde olduğu gözlenen baba eğitim durumunun korunması ve daha üst seviyelere çıkarılması için gerekli önlemler alınması gerektiği yönündeki öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersine yönelik tutum, başarı, cinsiyet, anne-babanın eğitim durumu

Abstract

In this study, we aimed to demonstrate how primary school students' attitudes towards Turkish course are affected by some variables. In this context, effects of the educational status of parents and students' gender on the attitudes of the Turkish course were examined. The data was collected with attitude scale from 192 students studying in 4th grade and with open-ended questions answered by 20 classroom teachers in the city center of Sivas' schools, in the fall semester of the academic year 2012-2013. For the study data was obtained with Attitude Scale for Turkish course and two open-ended questions. According to the findings attitudes towards the Turkish course is generally positive, the average gender differences is high in favor of girls, but effects of parents' level of education on students attitudes towards Turkish course have not that much effect. To this end, implications were made, such as to have higher positive attitudes towards to the course, male students should be given special care; for low educated parents some necessary action should be followed to increase their educational awareness.

Keywords: Attitudes towards Turkish Course, achievement, gender, parents' educational level

GİRİŞ

Dil eğitimcileri bireyin, anadilini toplumun en küçük sosyal birimi olarak kabul edilen aileden ve daha sonra yakın çevreden öğrendiği görüşü üzerinde birleşmektedir. Aile içerisinde gerçekleşen doğal öğrenme şekli, okullarda kasıtlı kültürleme biçiminde sürdürülmektedir.

Okullarda uygulanan Türkçe Öğretim Programı, “Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci, kişisel ve

¹ Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği, tahirgur@yahoo.com

² Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, tuncaydil@gmail.com

³ Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği, t-yorukoglu@hotmail.com

⁴ MEB, tutku-yldrm@hotmail.com

sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmeyi” amaçlamaktadır (MEB, 2005). Diğer yandan Ertürk (1979) “Eğitimin hedefleri, bir politik felsefe, refah devleti, cihangir devlet, nurlu ufuklar, sınıfsız toplum ya da özgürlük, bağımsızlık, adalet ve refah değişkenleri arasındaki dengeye dayalı bir demokratik düzen gibi ideallerden birine dönük olabilir” demiştir. Buna göre eğitim aracılığı ile öğretimin önemli bir parçası olan Türkçe eğitiminin bir disiplin olarak önemli bir iletişim ve yaşam aracı olan -dili- Türkçeyi öğrencilere kazandırmasından dolayı, önemi her geçen gün artmaktadır. İlköğretimin birinci kademesinde ve ikinci kademesinde Türkçe derslerindeki öğretim teknikleri, diğer derslerdeki öğretim tekniklerinden farklılık arz edebilmektedir. Bu yönüyle Türkçe derslerinin amacına hizmet eder şekilde düzenlenmesi, hem programdaki hedeflerin gerçekleştirilmesi hem de toplumun dil gereksiniminin istenen düzeyde olması için gereklidir (MEB Prog., 2005).

Resmi yönetsel belgelere göre “bilginin hızla yenilenerek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi ezberlemeyi değil, bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi gerektirmektedir” (MEB Prog., 2005).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 22.9.1981 gün ve 172 sayılı kararında ‘Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda öğrencinin zihin ve ruh gelişmelerinde iyi bir anadili öğretiminin rolü, başka hiçbir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür.’ denilerek, dersin amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Türkçe dersleri, öğrencinin:

- a) *Ulusal kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaşmasını sağlayarak, ulusal bilincini ve ulusal coşkusunu;*
- b) *Dilbilgisi öğrenimdeki ayrıntıları inceleyerek, kural seçme ve kurala varma çalışmalarıyla usa varmasını;*
- c) *Güzel metinlerin zevkini tadarak, duygusunu ve Türk diline olan sevgisini;*
- ç) *Türlü metin incelemeleri ile doğru karar verme yeteneğini;*
- d) *Okuma ve yazma çalışmalarıyla düşünme gücünü;*
- e) *Söz ve yazıyla anlatım konusundaki çalışmalarla da güzel konuşma ve yazma alışkanlığını geliştirmektedir.*

Öğrencilerin Türkçe dersindeki başarı düzeyleri birçok faktörle ilişkilidir. Bunların içinde, hazır bulunuşluk düzeyleri, eğitim ortam ve durumları, anne- baba başta olmak üzere aile, cinsiyet, öğretmen ve çevresel faktörler sayılabilir. İşte bu değişkenler, öğrencilerin Türkçe dersine karşı nasıl bir tutum izlediği noktasında belirleyici olmaktadır.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum

Öğrenci çevresinde bulunan birçok olay ve oluşumdan etkilenir. Çevresel faktörlerin eğitim sürecinin -hem öğrenciyi hem öğretmeni etkilemesi sebebiyle- içerisinde olması muhtemeldir. Öğretmen öğretim sürecini yönlendirirken, öğrenci de öğrenmeye ilişkin sorumluluklarını yerine getirir. Ne var ki eğitim süreci sadece bu iki öğenin varlığından ibaret değildir. Bu bağlamda öğretim sürecini çevreleyen bazı nesnelere varlığı da aşikârdır. Bu çerçevede ailenin ilgisi, öğrencinin okuma alışkanlıkları, sosyal çevre vb. öğretimsel sürecin etkinliğini belirlemektedir. İşte bu noktada öğrenmeyi ilgilendiren en önemli olgulardan biri olan tutum kavramı karşımıza çıkmaktadır. Tutum; somut bir nesneye veya soyut bir kavrama ilişkin, ona karşı olma ya da ondan yana olma şeklinde beliren, bireyin düşünce ve duygularına yön veren öğrenilmiş bireyin kendisine ait öz eğilimlerdir. Ülgen (1994: 79) tutumu; kendisi gözlenemeyen, fakat gözlemlenebilen bazı davranışlara yol açtığı varsayılan, öğrenmeyle kazanılan, davranışlara yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir olgu olarak tanımlamıştır. Demirel (2001: 93) ise “bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmişlik” olarak tanımlamaktadır. Diğer

yandan Bloom (1979), öğrencinin derse karşı adanmışlık düzeyine bağlı olarak tutumunun değişebileceğini vurgulamıştır. Bloom tarafından, öğrenme sürecinde öğrencinin birikimlerinin ileriki zamanlarda onun algı dünyasını biçimlendirebileceği ifade edilmiştir. Bu durum öğrencide öz güven sağlarken bilinçli tutumların gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Bölükbaş'ın Atkinson'dan(1999) aktardığına göre ise tutumların, ilgili davranışlarla ilişkili olması durumunda davranışların da bu çerçevede doğrultusunda orantılı olarak geliştiği ifade edilmiştir.

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. İçinde bulunduğumuz bilgi ve teknoloji çağında geleneksel eğitim yaklaşımlarının yetersiz kaldığı, çoklu zekâ ve yapılandırmacı eğitim yaklaşımları gibi alternatif anlayışların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu yaklaşımlarla, eğitim sürecinde, öğretmen merkezli anlayışla öğrencinin davranışını değiştirmek yerine; öğrenci merkezli anlayışla öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmeye ve bilgiyi öğrencinin kendisine has bir şekilde alıp, değiştirip yapılandırmasına ağırlık verilmektedir (MEB Prog., 2005).

Aileden Beklentiler

Türkçe öğretim programında yer alan hedeflere ulaşmak için okul, aile ve yakın çevre uyumu esastır. Bunun için okul ve aile, eğitim-öğretim etkinliklerinin etkili bir şekilde sürdürülmesi için daima işbirliği içinde olmalıdır. Çocukların dil edinmeleri büyük ölçüde yakın çevreyle olumlu etkileşimine bağlıdır. Öğrencilere dil edinimi açısından yeterli yaşantı oluşturmak ve öğrencilerin dil gelişimini pekiştirmek açısından okulun bir kültür merkezi hâline getirilmesi yerinde olur. Bunun için okul-aile işbirliği çerçevesinde her türlü sosyal, kültürel ve eğitici faaliyetlere imkânlar ölçüsünde yer verilmelidir (MEB Prog., 2005).

Aileler eğitimsel faaliyetlerin her aşamasında vardır. Bu bağlamda çocuğun dil becerilerinin temeli aile ortamında atılmakta ve gelişmektedir. Türkçe öğretimini; sadece dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu ile ilgili temel becerilerin geliştirilmesi olarak yorumlamak yeterli değildir. Bunun yanında yazılı metinler arası bağlantılı düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerileri de geliştirme olarak da görmek gerekir. Öğrencilerin bilişsel yönden gelişerek zihinsel becerilerini geliştirmeleri hedeflenir. Diğer yandan da, iletişim kurma, çağdaş toplumun gereklerini yerine getirme, bilinçli kararlar verme, öğrenmeyi sürdürme gibi üst düzey becerilerine de ağırlık verilmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları bilgi ve becerileri edinmeleri beklenmektedir. İşte bu noktada eğitsel yaşamının önemli bir parçasını oluşturan aile ortamı ve bireylerinin birikimi karşımıza çıkmaktadır.

MEB'in Türkçe Eğitim Programında aileye ilişkin sorumluluklar şu şekilde belirtilmiştir:

Program hakkında yeterli bilgi sahibi olmak,

Öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesinde öğretmene yardımcı olmak,

Öğrencilerin gözlem formlarının doldurmak ve öğrencinin gelişimini takip etmek,

Öğrencinin okulda öğrendiklerini hayata geçirmesi konusunda yardımcı olmak,

Velisi olduğu öğrenci ile okuma saatleri düzenlemek,

Öğrencilere verimli çalışabilecekleri bir ortam hazırlamak,

Öğrencilerin öğrendiği bilgileri ve okuduklarını kendilerine anlatmaları konusunda cesaretlendirici olmak,

Etkinliklerin hazırlanması sürecinde öğretmene yardımcı olmak (Fotokopi çekilmesi, kesme, boyama faaliyetlerinin yapılması...),

Öğretmenle ve okulla tam bir iş birliği yapmak,

Okulda düzenlenen veli eğitim seminerlerine katılmak,

Önerilen kitapları okuyarak etrafındakilerle paylaşmak,

Sürekli yayınları temin etmek ve öğrencinin dikkatini bunlardaki bazı noktalara çekmek,

Okulda ve okul dışında yapılan etkinliklere katılmak...

MEB tarafından okullarda yürütülen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım merkeze alınmakla birlikte, çoklu zekâ ve öğrenci merkezli öğrenme gibi çeşitli eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim kurma, anlam kurma, uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan yapılandırıcı yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenci katılımına ve öğretmen rehberliğine ağırlık vermektedir (MEB Prog.2005).

Ailenin Çocuğun Türkçe Dersindeki Başarısına Etkisi

Çocuk anne rahminden itibaren, ilk etkileşimde bulunduğu kişilerin -başta annesi olmak üzere ailenin- tutum ve davranışlarıyla karşılaşır. Çocuğun dünyaya gelmesiyle başlayan kişilik gelişim süreci, ailenin niteliği ile doğrudan ilgilidir. Bireysel kazanımların ilk elde edildiği yıllar aile içerisinde belirginleşir. Sözel anlamda çocukta oluşacak ve onun anlam evrenine uygun gelişmeler ailenin kullanmış olduğu dil yapısıyla yakından ilgilidir. İşte bu noktada Türkçe dil becerisinin gelişmesi ailenin sosyo-kültürel yapısından doğrudan etkilenir.

Diğer taraftan çocukların dil edinmelerinde aile ortamı büyük bir öneme sahiptir. Anadilinin ilk nüveleri aile içerisindeki tabii ortam içerisinde yeşerir. Bu bakımdan ana-baba ve ailenin öteki üyeleri, çocuklara iyi örnek olma durumundadır. Böylece yetişmekte olan çocuklar, kendileri için olumlu şartlara kavuşmuş, yanlış dil kullanımına maruz kalmamış olurlar. Zira eğitimde çocukların yanlış öğrenmeden korunup doğru davranışı öğrenmesi büyük bir öneme sahiptir. Bu bakımdan ailelerin çeşitli yollarla sosyo-kültürel bakımdan eğitilmeleri yerinde olacaktır (MEB Prog.2005).

Üstün Dökmen'e (1994) göre çocuklar ve gençlerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının -birçok insan davranışlarında olduğu gibi- modelden öğrenme ile gerçekleştiği vurgulanmıştır. Ailenin oluşturmuş olduğu okuma kültürü zaman içerisinde ailenin tüm fertlerince kabul edilir ve yaşatılır.

Bölükbaş'ın 2010'da yapmış olduğu bir çalışmada; öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının genelde olumlu yönde olduğu; Türkçe dersine yönelik tutum ortalamalarının kız öğrenciler lehine anlamlı düzeyde olduğu sonucuna ulaşılrken; buna karşın anne-babalarının eğitim düzeyleri ile Türkçe dersi başarısı arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Gelbal (2008) çalışmasında; öğrencilerin evlerindeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığını, Kılıçaslan (2001) annelerin duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü boyutunu algılayışlarının annelerin eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiğine dönük araştırma sonuçlarına ulaşırken, Kapıkıran ve Fiyakalı (2005) anne eğitim seviyesi ile çocuğun öz yeterlilik ve problem çözme becerilerinde öz güvenin önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şendoğdu (2000), annelerin eğitim düzeyleri ile çocuğa karşı otorite kullanımı arasında ilişki olduğunu belirtirken, öğrenim düzeyi yüksek annelerin daha esnek, öğrenim düzeyleri düşük olan annelerin daha baskıcı olduklarını ifade etmiştir. Yılmaz (2001) bütün bu sonuçlara karşın, babanın aile içindeki rollerinin -bazen- anneler tarafından üstlenilebildiğini belirtmiştir (Akt: Bekir Şimşek, 2009). Atalay'ın (1991) Türk aile yapısını incelediği çalışmasında, aile içindeki görüş farklılıklarının kentleşme ve eğitim düzeyine paralel olarak farklılaştığı görüşünü sonuçlarına yansıtırken, Güngör'e (2009) göre; annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını etkileme oranı babaya göre daha belirginleşirken, bu durum ailenin gelir düzeyi ile paralel bir şekilde yükselmektedir.

Çelenk (2003), eğitim açısından destekleyici aile rollerinin olumlu sonuç verdiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, bilinçli ebeveynler; Türkçe dersinin çocukları için önemini farkındadırlar. Eğitimli anne-babanın çocukları anadili olan Türkçenin okuma, anlama, dinleme, konuşma becerileri için ve sözlü-yazılı kendini ifade edebilme yetisi açısından önemini farkındadırlar. Bu doğrultuda anne-babalar çocuklarının temel dil becerileri olan anlama ve anlatma yetilerini geliştirirken, anadilleri olan Türkçeyi sevmeye, doğru ve düzgün kullanarak model olacaktadırlar.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarını bazı değişkenler açısından tespit etmektir.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları nasıldır?
2. İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
3. İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları anne ve babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, nicel ve nitel özellikli karma desen üzerine oturtulmuştur. Bu çerçevede bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki nedensellik üzerine yoğunlaşıldığı için “nedensel karşılaştırma modeli” kullanılmıştır. Çünkü nedensel karşılaştırma modeli, “bir davranış kalıbının olası nedenlerini, bu kalıba sahip olanlarla olmayanları karşılaştırarak bulmayı ve değişkenler arası neden-sonuç ilişkilerini araştırmayı amaçlayan” bir yaklaşımdır (Balcı, 2001: 281-282).

Araştırmanın nicel kısmında 192 öğrenciye Türkçe dersine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik tutum ölçeği uygulanmış, toplanan veriler SPSS 17 programında analiz edilmiştir.

Ayrıca anne-baba eğitim durumu değişkeni için, Sivas il merkezinde görev yapan 20 sınıf öğretmeninin de görüşüne başvurmak üzere yarı yapılandırılmış 2 sorudan oluşan yazılı görüşme tekniği uygulanmıştır. Elde edilen cevaplar verilerin olduğu gibi gösterildiği, resmedildiği içerik analizi yöntemiyle irdelenmiş ve sonuçlar tablolarla verilmiştir. Çalışma grubundaki öğretmenlere 1 ile 20 arası rakamlar verilerek numaralandırılmıştır(K1, K2, K3...K20).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Sivas merkezde resmî ilköğretim okullarında okuyan 109’u kız, 83’ü erkek olmak üzere toplam 192 öğrenci ile aynı okullardan görüşleri alınan 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve öğretmenlere sorulan yarı yapılandırılmış açık uçlu iki soru ile elde edilmiştir.

Veri Çözümleme Teknikleri

Bu araştırmanın verileri “SPSS 17.0” programında çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde şu istatistiksel teknikler kullanılmıştır: Frekans hesaplama, korelasyon,

ilişkisiz örneklemeler için ANOVA ve ilişkisiz örneklemeler için iki faktörlü ANOVA testi kullanılmıştır. Nitel veriler için içerik analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Nicel Bulgular ve Yorumları

4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarına cinsiyet anne-baba eğitim durumu ve mesleklerinin etkisinin incelendiği bu araştırmada, 192 (109'u kız, 83'ü erkek) öğrenciye uygulanan geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Kayıran, 2007) yapılmış, Türkçe Dersi Tutum Ölçeği ve öğrencilerin doldurduğu bilgi formlarında elde edilen veriler analiz edilmiş, tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Anne eğitim durumunun frekansları

Anne Eğitim Durumu	N	%
Okur-yazar değil	2	1
Okur-yazar	7	3,6
İlkokul mezunu	82	42,8
Ortaokul mezunu	37	19,6
Lise mezunu	34	17,5
Meslek lisesi mezunu	6	3,1
İmam hatip lisesi mezunu	5	2,6
Üniversite mezunu	16	8,2
Lisansüstü	1	,5
Kayıp değer	2	1
Toplam	192	100

Tablo 1' e göre 192 öğrenciden annesi okuryazar olmayan 2 kişi, okuryazar olan 7 kişi, ilkokul mezunu olan 83 kişi, ortaokul mezunu olan 38 kişi, lise mezunu olan 34 kişi, meslek lisesi mezunu olan 6 kişi, imam hatip lisesi mezunu olan 5 kişi, üniversite mezunu olan 16 kişi ve lisansüstü olan 1 kişi olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Baba eğitim durumu frekansları

Baba Eğitim Durumu	N	%
Okur-yazar	6	3,1
İlkokul mezunu	41	21,1
Ortaokul mezunu	27	13,9
Lise mezunu	55	28,9
Meslek lisesi mezunu	11	5,7
İmam hatip lisesi mezunu	10	5,2
Üniversite mezunu	39	20,6
Lisansüstü	1	0,5
Kayıp değer	2	1
Toplam	192	100

Baba eğitim durumunun irdelendiği bu frekans tablosuyla 192 öğrenciden babası okuryazar olmayan 6 kişi, ilkokul mezunu olan 41 kişi, ortaokul mezunu olan 27 kişi, lise mezunu olan 56 kişi, meslek lisesi mezunu olan 11 kişi, imam hatip lisesi mezunu olan 10

kişi, üniversite mezunu olan 40 kişi ve lisansüstü eğitimini tamamlamış 1 kişi olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Cinsiyet değişkeni için t-testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	P
Kız	109	175,67	20,428	190	-2,810	,005
Erkek	83	183,86	19,67	190	-2,810	,005

İlköğretim 4. Sınıf öğrencileri Türkçe dersi tutumları kız ve erkek öğrencilere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=,229$; $t_{(190)} = -2,810$; $p=,005$, $p<,05$). Erkek öğrencilerin tutumları ($\bar{X}= 175,6747$), kız öğrencilerinin tutumlarından ($\bar{X} = 183,8624$) daha düşüktür ve kız öğrenciler lehine bir sonuç ortaya çıkmıştır. Kız ve erkek öğrenciler arasındaki tutum farklılığının etki büyüklüğü hesaplanmış ve değer 0,04' e yakın olarak (0,039) belirlenmiştir. Hesaplanan eta kare değeri 0,01'den büyük ve 0,06'dan küçük olduğu için kız ve erkek öğrencilerin Türkçe dersi tutumları üzerindeki etkisinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Anne eğitim durumu için ANOVA tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	3216,041	8	402,005	,968	,462
Gruplarıçi	75961,938	183	415,093		
Toplam	79177,979	191			

$p=,462$, $p>,05$ olduğu için anlamlı farklılık yoktur. Anne eğitim durumu, çocukların Türkçe dersi tutum puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır.

Tablo 5. Baba eğitim durumu için ANOVA tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	2412,911	7	344,702	,826	,567
Gruplarıçi	76765,068	184	417,201		
Toplam	79177,979	191			

$F= ,826$; $p=,567$, $p>,05$ olduğu için anlamlı farklılık yoktur. Baba eğitim durumu, çocukların Türkçe dersi tutum puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır.

Nitel Bulgular ve Yorumları

Öğrencilerin Türkçe dersi tutumuna ailenin etkisini araştırmak üzere hazırlanan 2 açık uçlu sorudan hareketle alınan 20 sınıf öğretmeni görüşüne başvurularak elde edilen bulgular incelenmiş ve tabloleştirilmiştir.

Tablo 6. Anne- baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine etkisi

Anne-Baba Eğitim Durumunun Çocuğun Türkçe Dersine Etkisi Var mıdır?	N	F %
Evet, vardır.	19	95
Kısmen	1	5
Hayır, yoktur.		
TOPLAM	20	100

Anne-baba eğitim durumunun Türkçe dersine etkisinin sorulduğu bu soruya 20 sınıf öğretmeni %95 oranında evet (N:19); %5 oranında kısmen(N:1) şeklinde görüş bildirerek değerlendirmişlerdir. Evet ve kısmen cevaplarının %100 oranında olması ve hayır görüşünün olmaması, anne-baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersini etkilediği sonucunu çıkarmaktadır.

Anne- baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine etkisinin ne yönde olduğuna dair sorulan bu soruya %28 oranıyla (N:13) doğru-akıcı konuşma yönünde önemli bir etkisi olduğu görüşüyle değerlendirilmiştir. Daha sonra %13 (N:6) ile okuma, %11 (N:5) ile vurgu-tonlamaya uygun konuşma yönünde etkilerin çoğunlukta olduğunu benimseyen görüşler olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda anne-baba eğitim durumu doğru orantılı olarak çocuğun okuma-konuşma becerilerini de etkilemektedir sonucuna ulaşılabilir. Kültür, özgüven, sosyallik, hayal gücünü kullanma % 2 (N:1) ile düşük bir oranla da olsa etkisinin olduğu görülmüştür.

Aşağıda bu şekilde düşünen öğretmenlerin görüşlerinden örnekler yer almaktadır:

“Kitap okuyan, güzel konuşan ailenin çocuğu da bunları uygulayacaktır.” (K1)

“İyi Türkçe konuşulan bir evde çocuk da iyi Türkçe konuşur. Telaffuzları da çok iyi olmaktadır. Kitap okuma alışkanlıkları daimi olmaktadır.”(K8)

“Kurallı, doğru, düzgün cümleler kurup telaffuzu doğru yapanlardır. Bu etki çocuğu iyi yönde etkiliyor. Tonlama, vurgulama ve noktalama işaretleri üzerinde durmaya özen gösterirler.”(K6)

“Eğitim durumu iyi olan anne-babalar çocukla nasıl iletişim kuracağını bilir. Çocuğun söylediklerine değer verir. Sadece kendileri konuşmaz. Çocuklarını da konuşturur. Bütün bunlar çocuğun özgüvenini ve iletişim becerilerini geliştirir. Dolayısıyla konuşma becerisinin önemli olduğu Türkçe dersinde daha başarılı olur. Aynı şekilde diğer derslerini de etkileyecektir. Ayrıca sosyal bir ortam olan okulda iletişim becerisi iyi olan çocuğun arkadaşlık ilişkileri de olumlu yönde etkilenecektir. Bu da öğrencinin okulla ve dersle ilgili sıkıntılarını azaltacaktır.”(K9)

“Anne-baba eğitiminin Türkçe dersine etkisi vardır. Bence bu etki oldukça fazladır. Evde konuşulan dil, kullanılan farklı kelimeler çocuğun Türkçe dersine aktif olarak katılmasını sağlamaktadır. Aile içerisinde kitap okuyan anne-babanın okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılan çocuğa bu yönde olumlu katkıları vardır. Çocuğun kendini sözlü ve yazılı olarak ifade etme becerisinin gelişmesi, hayal gücünü kullanma gibi etkinliklerde anne ve babadan alabileceği destekler oldukça önemlidir. Atasözlerinin, deyimlerin ve kelime dağarcığının gelişmesine anne-baba eğitiminin oldukça fazla etkisi vardır.”(K10)

Tablo 7. Anne- baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine olan etkilerine yönelik öğretmen görüşleri

Ailenin Etkisi	N	F%
Konuşma	9	%28
Kültür düzeyi	2	%6
Okuma	4	%12
Aile içi ilişki (iletişim)	3	%9
Model olma	2	%6
Eğitim	6	%18
Türkçeyi doğru kullanma	5	%15
Çevre	1	%3
Sevdirme	1	%3
TOPLAM	33	%100

Aile, çocuğu % 27 (N:9) oranında konuşma yönünde etkilemektedir. Anne- baba eğitim durumu %18 oranında (N:6) ve Türkçeyi doğru kullanma % 15 oranında (N:5)

çocuğun Türkçe dersine etkisi olan unsurlardandır. Model olma, çevre ve sevdirmeye boyutlarında etki %3 ile sınırlanmıştır.

Aşağıda bu şekilde düşünen öğretmenlerin görüşlerinden örnekler yer almaktadır:

“Anne-baba Türkçeyi doğru ve güzel konuşuyorsa çocuk da doğru bir şekilde konuşur. Düzgün cümleler kurarlar. Okuma yaparken ve konuşurken ses tonuna dikkat ederler.” (K4)

“Anne-baba eğitiminin Türkçe dersine etkisi vardır. Bence bu etki oldukça fazladır. Evde konuşulan dil, kullanılan farklı kelimeler çocuğun Türkçe dersine aktif olarak katılmasını sağlamaktadır. Aile içerisinde kitap okuyan anne-babanın okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılan çocuğa bu yönde olumlu katkıları vardır. Çocuğun kendini sözlü ve yazılı olarak ifade etme becerisinin gelişmesi, hayal gücünü kullanma gibi etkinliklerde anne ve babadan alabileceği destekler oldukça önemlidir. Atasözlerinin, deyimlerin ve kelime dağarcığının gelişmesine anne-baba eğitiminin oldukça fazla etkisi vardır.”(K10)

“Türkçeyi doğru ve akıcı kullanan aileler çocuklarının konuştuğu dile de dikkat etmektedir. Hem okumayı teşvik etmesi, hem konuşurken güzel bir Türkçe kullanması, hem de yazıda imla kurallarına ve dilbilgisine dikkat etmesi yönünden ailede eğitimin çocuğun Türkçe dersine olumlu etkisi vardır.”(K7)

“Eğitilmiş anne-babanın okumaya yönelik eğilimi kuvvetli olduğu için anne ve babayı örnek alan çocuk evde sosyal öğrenme yoluyla doğal olarak taklit edecektir.”(K19)

“Bir ailenin sosyal ve kültürel yapısı, çevresel faktörler çocuğun eğitim ve öğretim seviyesini doğrudan etkilediği gibi Türkçe dersini direkt olarak etkiler.” (K15)

“Çocuğa Türkçe sevgisi vermek, çocukta aile tarafından oluşturulmuş bir dil zeminine bağlıdır.”(K16)

Tablo 8. Öğretmenlerin çocuğun Türkçe dersine olan ilgisini neye bağladıklarına yönelik görüşleri

Çocuğun Türkçe Dersine Olan İlgisini Neye Bağlıyorsunuz?	N	F%
Okuma	4	%5
Yetiştirilme tarzı	1	%1
İlgi alanı	6	%7
Aile	7	%8
Öğretmen	10	%11
Dersin işlenişi	4	%5
Çevre	3	%4
Kalıtısal özellikler	2	%2
Hazırbulunmuşluk	1	%1
İstek	4	%5
Teşvik(ödül-pekiştirme)	2	%2
Ana dil	6	%7
Ders kitapları	2	%2
Dersteki başarı	1	%1
Yöntem-teknik	2	%2
Metinler	4	%5
Anlaşılır olması	5	%6
Anne-baba eğitimi	2	%2
Güncellik	3	%4
Sınıf içi uyum	1	%1
Etkinlik sayısı	3	%4
Sınıf içi çalışmalar	3	%4
Öğrenci seviyesine uygunluk	2	%2
Uygulanır	2	%2
Düzenli çalışma	1	%1
Sevme	3	%4
Konuşma şekli	2	%2
TOPLAM	86	%100

Çocuğun Türkçe dersine ilgisinin neyle ilgili olduğunun sorgulandığı bu soru için 20 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Sınıf öğretmenleri bu etki için %12'lik bir oranla (N:10) çocuğun Türkçe dersine ilgisini "öğretmen" faktörüne bağlamışlardır. Aile %8 (N:7), çocuğun ilgi alanı %7 (N:6), anadil %7 (N:6) olması ve bu doğrultuda da anlaşılır olması %6 (N:5) gibi etmenlerin Türkçe dersine ilgiyi etkileme yönünde etkisi olduğu görülmüştür. Dersteki başarı ve düzenli çalışma, %1 gibi bir oranla Türkçe dersine ilgiyi büyük oranda etkilemediği görülmektedir.

Aşağıda bu şekilde düşünen öğretmenlerin görüşlerinden örnekler yer almaktadır:

"En önemli etken öğretmen. Çocuk öğretmenini sevdiği zaman dersi de sevmektedir. Ayrıca çocuğun dersi öğrenme isteği, kalıtsal özellikleri, hazır bulunuşluk gibi etkenler öğrenmesini ve de ilgisini artırmaktadır. Ayrıca olumlu tepkiler, ilgi uyandıracak çalışmalar, ödüllendirme gibi çalışmalar da ilgiyi ve öğrenme isteğini artırmaktadır." (K5)

"Aile birinci etkindir. Okulda da bu dersi sevdirek vermek gerekiyor. Yapılan bir yanlışlık çocukların o dersten soğumalarına neden olmaktadır. Ders kitaplarını iyi seçmek gerekmektedir ve kitap okumayı da alışkanlık haline getirmek için üzerimize düşeni yapmalıyız." (K8)

"Yetiştirilme tarzına, ilgi alanlarına, ailesine ve öğretmene bağlıdır." (K1)

"Çocukların Türkçe dersine olan ilgisini, yorumla yapılabilmesine ve dolayısıyla anlaşılabilir olmasına, aynı zamanda ana dil olmasına bağlıyorum." (K14)

"Günlük hayatta kullanılan dil olması ve daha kolay anlaşılır, uygulanır olması derse ilgiyi artırmaktadır." (K7)

"Çocukların Türkçe dersine olan ilgisini Türkçenin ana dilimiz olmasına, öğrencinin başarısına ve öğretmenin dersteki tutumlarına bağlayabiliriz. Türkçe ana dilimizi olduğu için öğrenci ana dilinin kurallarını bilmek isteyecektir. Günlük hayatımızın her anında Türkçeyi kullandığımız için öğrencinin dilinin kurallarını bilmek istemesi onun ilgisini daha da artıracaktır. Ayrıca öğrenci derste başarılıysa derse karşı doğal olarak ilgi duyacaktır. Öğretmenin dersteki tutumu ile kullandığı yöntem ve teknikler de öğrencinin ilgisini etkiler. Öğretmen sınıfta demokratik bir ortam oluşturmuşsa ve monotonluktan uzak bir anlatım biçimi varsa öğrenci derse ilgi duyacaktır." (K9)

"Çocukların Türkçe dersine olan ilgisini kitap okumasına, konuşma şekline ve o dersin ilgisini çekmesine, düzenli çalışmasına bağlıyorum. Anne-babanın aldığı eğitim çocuğun Türkçe dersine ilgisini çoğaltır." (K12)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ilköğretim Sınıf öğrencilerine uygulanan Türkçe Tutum Ölçeği'nden hareketle cinsiyet ve anne- baba eğitim durumu değişkenlerinin Türkçe dersi tutumuna etkisi incelenmek üzere öğrencilerin görüşlerine yönelik veriler toplanmıştır. Açık uçlu olarak hazırlanan iki sorudan hareketle de yine 4. sınıf öğretmenlerinin anne-baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine yönelik tutumuna etkisi yönündeki görüşleri alınmıştır. 109'u kız, 83'ü erkek olmak üzere 192 öğrenci ve 20 sınıf öğretmenin görüşleri alınmıştır. Öğrencilerden alınan görüşler sonucunda anne eğitim durumu frekanslarına bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun annesinin ilköğretim mezunu olduğu sonucu çıkmıştır. Bunu sırasıyla ortaokul ve lise mezunu anneler izlemiştir ve yalnızca 1 annenin lisansüstü eğitim aldığı görülmüştür.

Cinsiyet değişkenine bakılmış ve cinsiyetin Türkçe dersine yönelik tutum için anlamlı bir fark gösterdiği, kız ve erkek öğrencilerin tutum yönünde farklılaştıkları sonucu çıkarılmıştır. Erkek öğrencilerinin tutum ortalamaları ve kız öğrencilerinin tutum ortalamalarına bakıldığında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Kız ve erkek öğrenciler arasındaki tutum farklılığının etki büyüklüğü sonucuna göre Türkçe dersi

tutumları üzerindeki etkisinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bölükbaş'ın 2010'da yaptığı İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Başarı- Cinsiyet-Ailenin Eğitim Düzeyi Bağlamında Değerlendirilmesi, başlıklı araştırmasında da Türkçe dersine yönelik tutum ortalamalarının kız öğrenciler lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Anne eğitim durumu değişkenine göre Türkçe dersine yönelik tutumda herhangi bir farklılık olup olmadığı incelenmiş ve anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Anne eğitim durumu değişkenlik gösteren öğrenciler arasında Türkçe dersine yönelik tutumlarını etkileyecek düzeyde bir anlamlılık oluşturmadığı sonucu çıkarılmıştır.

Anne eğitim düzeyinin çocuklarının başarısı üzerinde oldukça önemli yeri vardır. Gelbal'ın 2008'de yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyinin artmasının, çocuklarının başarılarına olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Eğitimli annenin, çocuğunun zihinsel ve bedensel gelişimine vereceği olumlu desteğin yerinin doldurulamayacağı belirtilmiştir.

Baba eğitim durumunun Türkçe dersine yönelik tutumda herhangi bir farklılık oluşturup oluşturmadığı incelenmiş ve baba eğitim durumu farklılık gösteren öğrenciler arasında Türkçe dersine yönelik tutumda bir farklılaşma olmadığı ve baba eğitim durumunun çocukların Türkçe dersine yönelik tutumlarında değişiklik oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Baba eğitim durumu değişkeninin de yer aldığı Bekir Şimşek'in 2009'da yaptığı çalışmasında; babaların, öğrenim düzeylerinin artmasına bağlı olarak bilgi ve genel kültür seviyelerinin de artacağı, daha fazla bilgi edinmeye açık olmalarının bekleneceği, edindikleri bilgileri daha iyi değerlendirebilecekleri, daha yansız ve olumlu etkileşimlerde bulunacakları düşünülmektedir. Araştırmaya göre öğrenim düzeyinin artmasıyla birlikte babalar, aile içindeki üstlenilmesi beklenen çocuğun eğitimi ve bakımı gibi rollere daha çok katılabilmektedirler.

Bu bulgulardan hareketle cinsiyet değişkeni hariç diğer değişkenlerin, anne-baba eğitim durumunun çocukların Türkçe dersi tutumlarında farklılık oluşturabilecek bir etki oluşturmadığı sonucu çıkarılmıştır. Cinsiyet değişkeni ve Türkçe tutum puanı arasında pozitif, anlamlı bir ilişki vardır.

20 sınıf öğretmenine sorulan açık uçlu iki sorudan hareketle veriler toplanmış ve bulgular yorumlanmıştır. Bulgulardan hareketle, çocuğun Türkçe dersine yönelik tutumunda en önemli değişkenlerin aile ve öğretmen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimli anne-babanın çocuğun Türkçe dersini sevmesi noktasından çok büyük katkı sağladığını ve bu doğrultuda dersi seven çocuğun Türkçeye yönelik olumlu tutum geliştirdiği sonucu çıkarılmıştır.

“Anne-babanın eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine etkisi var mıdır?” sorusuna 20 öğretmenden %95 gibi bir oranla (N:19) “evet” cevabı alınmıştır ve %5 oranında da “kısmen” cevabı alınarak %100 olumlu görüş elde edilmiştir. “Hayır” cevabının olmaması anne-baba eğitiminin çocuğun eğitimini de, derslerini de ve tabii Türkçe dersini de etkilediği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Anne- baba eğitim durumunun çocuğun Türkçe dersine etkisinin; kültür, okuma, özgüven, arkadaşlık ilişkileri, sosyallik, ders başarısı, sözlü-yazılı ifade, derse aktif katılım, hayal gücünü kullanma, kelime dağarcığının gelişmesi, doğru ve akıcı konuşma, vurgu ve tonlamaya uygun imla noktalama işaretlerine dikkat ederek konuşma yönlerinde olduğu tespit edilmiş ve bu etkinin okuma (%13) doğru-akıcı konuşma (%28), vurgu-tonlamaya uygun konuşma (%11) gibi oranlarla konuşma ve okuma yönünde ağırlık kazandığı görülmüştür. Kitap okuyan, güzel konuşan ailenin çocuğu da bunları uygulayacaktır.” görüşü K1 olarak kodlanan öğretmene ait görüş ve “Türkçe derslerinde okuma, yazma, konuşma, okuduğunu anlatma, dili doğru kullanma alanlarında doğrudan etkisi vardır.”K17 olarak kodlanan öğretmene ait görüş olarak sonuçları açıklar nitelikte örneklendirilmiştir. Kültür, özgüven,

sosyallik, hayal gücünü kullanma gibi faktörler (%2) etkinin yönünün bu etkenler doğrultusunda az olduğu sonucunu çıkartmıştır.

“Anne-baba eğitim düzeyi yüksek ise Türkçenin okul başarısında (diğer derslerde de) çok önemli olduğunun farkında olmaktadır ve çocuğun Türkçe dersinin ve Türkçesinin gelişmesine yönelik çaba sarf etmektedirler.” K14 olarak adlandırılan bir öğretmene ait bir görüştür ve bu görüşe göre de anne-baba eğitiminin çocuğun ders başarısına(%9) etkisi vurgulanmıştır.

Ailenin etkisinin konuşma, kültür düzeyi, okuma, aile içi iletişim, model olma, eğitim, Türkçeyi doğru kullanma, sevdirmeye noktalarında olduğu saptanmıştır. Ve %27 konuşma, %18 eğitim,%15 Türkçeyi doğru kullanma yönünde olduğu tespit edilmiştir.“Anne-baba Türkçeyi doğru ve güzel konuşuyorsa çocuk da doğru bir şekilde konuşur. Düzgün cümleler kurarlar. Okuma yaparken ve konuşurken ses tonuna dikkat ederler.” K14 olarak kodlanan öğretmene ait bir görüştür ve bulguları destekler niteliktedir. Çevre ve sevdirmeye faktörleri %3 ile ailenin bu yöndeki etkisinin az olduğu görülmüştür.

“Çocuğu Türkçe dersine ilgisini neye bağlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplardan hareketle veriler toplanmış, tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Okuma, yetiştirilme tarzı, ilgi alanı, aile, öğretmen, dersin işlenişi, çevre, kalıtsal özellikler, hazır bulunuşluk, istek, teşvik (ödül/pekiştirme), anadil olması, ders kitapları, dersteki başarı, dersin işlenişi, yöntem-teknik, metinler, anlaşılır olması, anne-baba eğitimi, güncellik, sınıf içi uyum, etkinlik sayısı, sınıf içi çalışmalar, öğrenci seviyesine uygunluk, uygulanır olması, düzenli çalışma, sevme ve konuşma şekline bağlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla Türkçe dersine olan ilgi yalnız bir tek etkene değil, birden çok etmene bağlanmıştır. %12 ile öğretmen ve %8 ile aile çocuğun Türkçe dersine olan ilgisini etkileyen faktörler olarak yorumlanmıştır. Dersteki başarı, sınıf içi uyum, düzenli çalışma %1 oranıyla etkisinin az olduğu düşünülen faktörler olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında aşağıdaki öneriler yapılabilir:

1. Kız öğrenciler lehine çıkan Türkçe dersi tutumlarını erkek öğrenciler için de iyileştirmek adına gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
2. Bulgular doğrultusunda eğitim durumları genellikle ilkökul düzeyinde kalan annelerin eğitimini daha üst kademelere çıkarabilmek için gerekli önlemler alınmalıdır. Eğitimli ebeveynle bilinçli çocuklar yetiştirilmelidir.
3. Genellikle lise eğitim düzeyinde olduğu gözlenen babaların eğitim durumlarının korunması ve daha üst kademelere çıkarılması için gerekli önlemler alınmalıdır.
4. Çoğunluğu esnaf ve memur olan babalara meslek içi eğitimler verilerek çocuklarının Türkçe dersi tutumuna etki edebilecek hale getirmek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
5. Ailede etkileşimin ve iletişimin öneminin anlaşılması için gerekli önlemler alınmalı ve çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Atalay, B. (1992). *Türk Aile Yapısı Araştırması*. Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bekir Şimşek, H. (2009). Ankara'nın Farklı Sosyoekonomik Bölgelerinde Yaşayan Aile Bireylerinin Aile İlişkilerini Algılama Durumları, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı:25, S.8-26*, Ankara.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan Nitelikleri Ve Okulda Öğrenme* (Çeviren: D. A. Özçelik), Ankara: Millî Eğitim Yayınları.
- Bölükbaş, F. (2010), İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Başarı-Cinsiyet-Ailenin Eğitim Düzeyi Bağlamında Değerlendirilmesi, *Turkish Studies, Volume: 5/3, Ss: 905-918*.
- Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan Ve Davranışı (Psikolojinin Temel Kavramları)*, İstanbul: Remzi Kitapevi
- Çelenk, S. (2003).Okul Başarısının Önkoşulu: Okul Aile Dayanışması, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, *İlköğretim-Online 2 (2)*, 2003 Sf. 28-34.
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitim Sözlüğü*: Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Gelbal, S. (2008). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Özelliklerinin Türkçe Başarısı Üzerinde Etkisi. *Eğitim ve Bilim. (33)150: 1-13*.
- Güngör, E. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı İle Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Adana.
- Kâğıtçıbaşı, Ç. (1992). *İnsan Ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayın Dağıtım.
- Kapıkıran, A. N Ve Fiyakalı, C. (2005). Lise Öğrencilerinde Akran Baskısı Ve Problem Çözme, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18: 16-25*.
- Kayıran, B. K. (2007) *Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ve Okuduğunu Anlamaya Yönelik Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü,. Çukurova Üniversitesi
- Kılıçaslan, A. (2001). *Aile Fonksiyonlarının Ve Algılanan Farklılaşmış Anne-Baba Yaklaşımının Kardeş İlişkileri Üzerindeki Etkisi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mete, G. (2012).İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği), *Dil Ve Edebiyat Eğitim Dergisi*, Malatya.
- Özdemir, Emin (1983), *İlkokul Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi Kılavuzu*, İstanbul: İnkılap.
- Şendoğdu, M.C. (2000). *Anaokuluna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Anne Babalarını Algulamaları İle Anne Babaların Kendi Tutumlarını Algulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bölümü.
- Ülgen, G. (1994). *Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Kuramlar Ve Uygulamalar*. Ankara: Lazer Ofset Matbaa.
- Wittrock, M. C. (1978). The Cognitive Movement İn Instruction. *Educational Psychologist, (13): 15-29*.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler Arasındaki Uyum, Anne Baba Tutumu Ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkilerin Gelişimsel Olarak İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi,16(47): 1-20*.

Effects of Some Variables on 4th Year Students' Attitudes towards Turkish Course

Tahir GÜR⁵, Tuncay DİLCİ⁶, Hasan ŞENER⁷, Tutku Yıldırım⁸

Summary

Language educators commonly agree that the individual learns his/her mother tongue initially in the family which is seen as the smallest unit of the society and later in the immediate environment. Natural learning experiences in the family are followed by intentional acculturation in schools.

Turkish education program in use at schools “aims to raise assertive individuals who are able to use Turkish accurately, efficiently and well and who are able to think critically and can use and produce knowledge and attach importance to personal and social values (MNE, 2005).

In its Decision No 172, taken on 22nd September, 1981, the Council of Education and Morality described the aims of Turkish by noting that “the role of a quality mother tongue education in intellectual and spiritual development of students is so critical that it cannot be compared and contrasted with any other lessons.”

Attitudes are tendencies of person towards a concrete object or an abstract notion that make itself clear in the form of being for or against the object or notion and they are learnt properties that direct that person’s ideas or emotions. Ülgen (1994: 79) defines an attitude as a notion that cannot be observed but results in observable behavior and that directs behavior and results in subjectivity in decision-making processes. Demirel (2001: 93) defines it as “the learnedness that causes a person exhibit certain behaviors towards various people, objects and situations.” On the other hand, Bloom (1979) stressed that students’ attitudes might change depending on their level of devotion to the lesson. Bloom also stated that during the learning process learners’ accumulated knowledge might shape their world of perception in the future. Language acquisition in children largely depends on their positive relations with the immediate environment. It is wise to provide learners with enough experiences in terms of language acquisition and to make schools as a cultural center in terms of reinforcing their language development. Families exist in every phase of education. In this respect, the bases of children’s language skills are formed in the family. A child encounters with the attitudes and behaviors of the family, particularly his/her mother, beginning with its life in the womb. The personal development process that starts when the child comes into the world is closely related with the characteristics of the family. The years in which individual acquisitions take place are apparent in the family. In terms of speech, the developments that emerge in the meaning universe of the child are related with the language used in the family. The development of Turkish language skills at this point is directly affected by the socio-cultural structure of the family.

Such a situation promotes self-confidence in students, and it helps them develop informed attitudes. Bölükbaş (cited in Atkinson, 1999) stated that when attitudes are related with behaviors, behaviors develop as well in the same direction.

---

⁵ Cumhuriyet University, Faculty of Education, Primary Teaching, tahirgur@yahoo.com

⁶ Cumhuriyet University, Faculty of Education, Curriculum and Instruction, tuncaydil@gmail.com

⁷ Kilis 7 Aralık University, Faculty of Education, Primary Teaching, t-yorukoglu@hotmail.com

⁸ Ministry of National Education, tutku-yldrm@hotmail.com

Purpose of the Study and Research Questions

The purpose of the present study is to investigate elementary school students' attitudes towards Turkish lessons in terms of certain variables.

In line with this aim, the answers to the following questions were sought:

1. What are the attitudes of elementary school students towards Turkish lessons?
2. Do the attitudes of elementary school students towards Turkish lessons differ across genders?
3. Do the attitudes of elementary school students towards Turkish lessons differ according to the educational background of their parents?

METHOD

Research Design

The present study was a mixed-mode one with both qualitative and quantitative characteristics. In this respect, since the study focused on the causation between dependent and independent variables, "casual comparative research model" was used.

In the qualitative part of the study, and attitude scale was administered to 192 students to identify their attitudes towards Turkish lessons. The collected data were examined using SPSS 17.

In addition, for the variable of parents' educational background, a semi-structured interview with two items was used to find out the views of 20 elementary schoolteachers working in the province of Sivas. Content analysis, in which the situation is truly depicted and shown, was carried out to analyze the responses collected, and the results are given in the table. The teachers in the study sample were given a number between 1 and 20 (K1, K2, K3...K20).

Study Sample

The sample of the study was composed of 190 students (109 females and 83 males) and 20 elementary school teachers whose views were taken.

Data Collection Tools

The data in this study were collected using Attitude Scale for Turkish Lessons and a semi-structured interview form with 2 open ended questions directed to teachers.

Data Analysis

The data collected in this study were analyzed using "SPSS 17.0." In the analysis of the data, the following statistical techniques were used: frequency calculations, correlation, one-way ANOVA and factorial ANOVA. Content analysis was carried out to analyze qualitative data.

Some of the findings of the study are as follows:

- It was found that out of 192 people there were 2 literate mothers, 7 literate mothers, 83 elementary school graduates, 38 secondary school graduates, 34 high school graduates, 6 vocational high school graduates, 5 imam hatip high school graduates, 16 college graduates, and 1 person with a graduate degree.
- It was observed that out of 192 people there were 6 literate fathers, 41 elementary school graduates, 27 secondary school graduates, 56 high school graduates, 11 vocational high school graduates, 10 imam hatip high school graduates, 40 college graduates, and 1 person with a graduate degree.

- In this question, the impact of parents' educational level on Turkish lessons was investigated. Out of 20 elementary school teachers, 95% (N:19) said "Yes," and 5% said "Partially." No teachers said that parents' educational level doesn't have an impact on the lesson, and this indicates that the parents' educational level has significant impact on Turkish lessons.
- For this question, 20 elementary school teachers were interviewed to find out what the child's interest in Turkish lesson was related with. 12% of elementary school teachers attributed the child's interest in Turkish lessons to the factor of "teacher."

RESULTS

- According to the data collected from the students, it was found that most of the mothers were elementary school graduates. This was followed by secondary school graduates and high school graduates; it was found that only one mother had a graduate degree.
- The learners' attitudes were examined across genders, and it was concluded that the attitude scores of boys and girls differed from each other.
- When the mean attitude scores of boys and girls are examined, it is seen that the scores differed significantly in favor of the girls.
- When the effect size of the difference between the attitude scores of girls and boys is examined, it is seen that it has a moderate impact on the attitudes towards Turkish lessons.
- The attitude scores were examined to find out whether there is a difference between the scores according to the variable of the mother's educational level; it was found that there was a significant difference between the learners' scores in terms of their mother's educational background.
- It was concluded that the positive support of educated mothers to their children's intellectual and physical development was irreplaceable.
- It was also found that the educational background of fathers had no impact on children's attitude scores in Turkish lessons.
- There is a weak and insignificant positive correlation between fathers' education level and learners' attitude scores in Turkish lessons.
- Based on the two open-ended questions directed to 20 elementary school teachers, it was found that variables of family and teacher were the most significant variables that had a deep impact on children's attitudes towards Turkish lessons.
- It was concluded that educated parents greatly contributed to children's love for Turkish lessons, and accordingly they helped children develop more positive attitudes towards this lesson.
- The impact of parents' educational level on children in terms of Turkish lessons concerned culture, reading, self-confidence, friendship relations, sociability, success in lessons, oral and written expression, active participation in lessons, using imagination power, developing vocabulary, speaking accurately and fluently, speaking by paying attention to stress and intonation and speaking in line with the effect of punctuation on oral language.
- The impact of families on children in terms of Turkish lessons concerned speaking, cultural level, reading, communication within the family, being a model, education, using Turkish accurately and helping children love Turkish.

Based on research findings the following suggestions can be made:

1. Necessary precautions should be taken to improve the attitudes of male students.
2. In line with the findings, necessary precautions should be taken to increase the educational levels of mothers. Knowledgeable children should be raised with educated parents.
3. It should be ensured that the educational level of fathers, most of whom are high school graduates maintained and their educational level should be increased.
4. Fathers, most of whom are civil servants or tradesmen, should be provided with in-service training to help them have an impact upon their children's attitudes towards Turkish lessons.
5. Certain activities should be carried out and necessary precautions should be taken to help people understand the importance of communication and interaction within the family.

Keywords: Attitudes towards Turkish Course, achievement, gender, parents' educational level